

Tomáš Winkler
Transactionalactivism in Bratislava: A Case Study
of Nová Cvernovka Cultural and Creative Centre

Kristína Cichová

Kontakt / Contact

Mgr. Kristína Cichová, Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, Klemensova 19, 813 64 Bratislava 1, Slovenská republika, e-mail: kristina.cichova@savba.sk

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6849-4516>

Ako citovať / How to cite

Cichová, K. (2022). Tomáš Winkler. Transactionalactivism in Bratislava: A Case Study of Nová Cvernovka Cultural and Creative Centre. *Etnologické rozpravy*, 29(2), 97-99.

Tomáš Winkler: *Transactional activism in Bratislava: A Case Study of Nová Cvernovka Cultural and Creative Centre*. Bratislava: VEDA, Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, 2021, 133 s.

Kniha sociálneho antropológa Tomáša Winklera *Transactionalactivism in Bratislava: A Case Study of Nová Cvernovka Cultural and Creative Centre* (2021), ktorá vychádza z jeho dizertačnej práce, má za cieľ pomocou teoretického konceptu transakčného aktivizmu zistiť, prečo sú pre aktivity tejto organizácie typické prejavy spolupráce vo sfére občianskej participácie. Autor sa zameriava na celkovú činnosť Novej Cvernovky v oblasti občianskeho aktivizmu a následne kategorizuje jej aktivity do piatich základných typov, ktoré analyzuje pomocou teoretickej literatúry. Analyzuje ich najmä na základe literatúry, ktorá sa venuje témam ako občiansky aktivizmus a mestské sociálne hnutia v strednej a východnej Európe. Autor po úvode monografie poskytuje základné informácie o metodológii, okolnostiach a etike svojho terénneho výskumu. Následne je monografia členená na kapitoly *Občiansky aktivizmus, Sociálne hnutia a teoretický koncept transakčného aktivizmu, Kultúrno kreatívne centrá na Slovensku, Doterajší príbeh a súčasnosť Novej Cvernovky, Typy občianskeho aktivizmu v príbehu Cvernovky, Analýza transakčného aktivizmu Nadácie Cvernovka a Záver*.

Monografia vychádza z dlhodobého kvalitatívneho výskumu kultúrno-kreatívneho centra Nová Cvernovka. Práve túto dlhodobosť, vďaka ktorej autor zachytil vývoj fungovania Novej Cvernovky v nových priestoroch ako aj prejavy občianskeho aktivizmu v obdo-

bí viacerých rokov, považujem za veľký prínos tejto monografie. Výskum autor realizoval formou etnografických interview, zúčastneného pozorovania a štúdiom mediálnych výstupov, oficiálnych dokumentov a informácií dostupných na internete. Autor pre doplnenie celkového obrazu občianskeho aktivizmu v kultúrno-kreatívnom centre Nová Cvernovka skúmal nielen súčasné mediálne výstupy, ale aj mediálne výstupy od vzniku kultúrno-kreatívneho centra. Zameriaval sa na novinové články, správy z rozhovorov ako aj na zmluvy, či oficiálne dokumenty a výročné správy. Dôležitou súčasťou tejto časti výskumu boli pre autora aj sociálne siete, ktoré informovali o aktualitách a poskytovali aj fotografickú dokumentáciu.

Winkler sa v kapitole *Občiansky aktivizmus* zameriava na definíciu tohto pojmu. Následne vysvetľuje, že pod pojmom občiansky aktivizmus v práci nemyslí iba kolektívne, organizované a formálne aktivity, ale chápe pod ním aj „menšie iniciatívy a prejavy participácie, súvisiace často s každodenným životom ľudí, ktorí sa nemusia zákonite považovať za občianskych aktivistov“ (Winkler, 2021:17). Následne autor opisuje, čoho všetkého sa občiansky aktivizmus môže dotýkať a opisuje jeho jednotlivý vývoj a jednotlivé témy, ktorých sa dotýka. Konkrétnosť a komplexnosť, s akou autor občiansky aktivizmus opisuje, je veľmi prístupná a zrozumiteľná aj pre čitateľa, ktorý v tejto téme nie je odborníkom.

V kapitole *Sociálne hnutia a teoretický koncept transakčného aktivizmu* sa zaoberá tým, čo je sociálne hnutie a opisuje stav mestských sociálnych hnutí v postsocialistickom kontexte strednej a východnej Európy. V ďalšej kapitole sa autor venuje kultúrno-kreatívnym centrom na Slovensku. Ponúka náhľad do konceptu kreatívnych miest ako aj ich kritickú reflexiu. V kapitole *Doterajší príbeh a súčasnosť Novej Cvernovky* autor ponúka detailný pohľad na históriu a celkový príbeh od založenia cvernovskej továrne na začiatku 20. storočia. Postup autora, pri ktorom najprv opisuje príbeh Novej Cvernovky do jeho detailov a následne v ďalších kapitolách opisuje konkrétne príklady občianskeho aktivizmu, ktoré s vývojom jej príbehu priamo súvisia a sú ním ovplyvnené, považujem za veľmi obohacujúci. Autor sa v kapitole *Typy občianskeho aktivizmu v Novej Cvernovke* venuje jednotlivým formám občianskeho aktivizmu, ako sú, napríklad, *Mobilizácia verejnosti*, *Spolupráca s inými subjektmi pri zvyšovaní povedomia o fungovaní kultúrno – kreatívnych centier*, *reflektovanie spoločenských a politických udalostí* a iné.

Keďže, ako autor píše, sa mnohé prejavy občianskeho aktivizmu v Novej Cvernovke zakladajú na rôznych druhoch spolupráce, analyzuje tieto prejavy pomocou teoretického konceptu transakčného aktivizmu. Analýza jednotlivých faktorov je pre čitateľa veľmi prehľadná a pochopiteľná. Na záver poslednej kapitoly Winkler ponúka podnety k výskumu teoretického výskumu konceptu transakčného aktivizmu, kde reflektuje slabé stránky tohto teoretického prístupu a prináša niekoľko pohľadov, ktoré rozširujú tento teoretický koncept.

Monografia Tomáša Winklera ponúka náhľad do histórie aj fungovania kultúrno-kreatívneho centra Nová Cvernovka. Vďaka dlhodobému terénnemu výskumu prináša skutočne komplexný obraz o fungovaní tohto centra ako aj interpretáciu prejavov občianskeho aktivizmu v ňom, na ktorý nazerá cez problematiku transakčného aktivizmu.

Referencie

Winkler, T. (2021). *Transactionalactivism in Bratislava: A Case Study of Nová Cvernovka Cultural and Creative Centre*. Bratislava: VEDA, Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV.